

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ก.ศ.ร. กุหลาบ. ตำนานวัดราชาธิวาส (สมอราย). กรุงเทพฯ: สยามประเนท, 2452.

การศาสนา, กรม. ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร. เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2525.

คณะกรรมการดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์วัดมกุฏกษัตริยาราม ฝ่ายออกแบบและก่อสร้าง, เอกสารประกอบการประชุม ครั้งที่ 2 /2546.

โชติ กัลยานมิตร. ผลงาน 6 ศตวรรษช่างไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เอ็นเอสพี พรินติ้ง กรุ๊ป, 2546.

โชติ กัลยานมิตร. พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเกี่ยวเนื่อง. กรุงเทพมหานคร: สิริมิตรการพิมพ์, 2518.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สมณสันตคของสังฆนายกวัดไทยศรี. ใน เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกาทวีป. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2546.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ความทรงจำ. กรุงเทพฯ: พิศนาคะ พรินติ้ง เซนเตอร์, 2546.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. เล่มที่ 23, กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2505.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. เล่มที่ 18. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา, 2505.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ตำนานเรื่องสถานที่ต่างๆที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง. กรุงเทพฯ: ไสภณพิพรรฒธนากร, 2464.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. มูลเหตุแห่งการสร้างวัดในประเทศไทย. ใน ประชุมพระนิพนธ์เกี่ยวกับตำนานทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองธรรม, 2514.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ต้นฉบับ, 2547.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารรัชกาลที่ 4. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2504.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ต้นฉบับ, 2547.

ทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2538.

นราธิประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา. ประดิษฐานพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกาย. พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมเจ้าสิทธิยากร วรวรรณ 2508.

เน่งน้อย คักดีศรี, หม่อมราชวงศ์. มรดกสถาปัตยกรรมกรุงรัตนโกสินทร์. เล่ม 2. กรุงเทพฯ: กรุงเทพ, 2537.

ประชา แสงสายัณห์. กฎเครื่องก่อ. วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา, สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.

ประวัติ วัดมกุฏกษัตริยาราม. พิมพ์เป็นที่ระลึก ในงานฉลองครบ 100 ปี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายีมหาเถร). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2540.

ประวัติวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์. กรุงเทพมหานคร: 2533.

ปวเรศวิยาาลงกรณ์, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระราชประวัติในรัชกาลที่ 4 ตั้งแต่แรกทรงพระ
ผนวชตลอดสวรรคาลัย. ใน ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาบาลีในรัชกาลที่ 4 ภาค 1. กรุงเทพฯ:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2511.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, 2546.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. คำแปลพระสมณสาสน์ ฉบับที่ 9 เรื่องขอยืมคัมภีร์ในประเทศยะไข่มา
สอบ. ใน ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาบาลีในรัชกาลที่ 4 ภาค 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2515.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. เรื่องประกาศว่าด้วยทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา พ.ศ.2402. ใน
ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2401-2404. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2504.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษาบาลีในรัชกาลที่ 4. กรุงเทพฯ: มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, 2515.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. คำแปล พระสมณสาสน์ ฉบับที่ 5. ใน ประชุมพระราชนิพนธ์ภาษา
บาลีในรัชกาลที่ 4. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2515.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประกาศเรื่องพัชวาลวิชนี. ใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ประชุมประกาศ
รัชกาลที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, 2547.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประกาศเรื่องพระนารายณ์ราชนิเวศน์เมืองลพบุรี. ใน ประชุมประกาศ
รัชกาลที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ,

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประกาศว่าด้วยการสร้างวัด. ใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ประชุมประกาศ
รัชกาลที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย, 2547.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประกาศให้เรียกนามวัดราชประดิษฐ์ให้ถูก. ใน ประชุมประกาศรัชกาล
ที่ 4 พ.ศ. 2408-2411. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของคุรุสภา, 2504.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2400. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำ
ของคุรุสภา, 2503.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระบรมราชาธิบาย. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา, 2505.

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. เรื่องตำนานเมืองลพบุรี. ใน ชุมนุมพระบรมราชาธิบาย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2505.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วัดสมอรายอันมีนามว่า ราชธาวิวาส. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2499.

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์. อดตปวัตติ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล สหประชาพาณิชย์,
2537.

เฟลด์ส. หมอเฮาส์ในรัชกาลที่ 4. กองคริสเตียนศึกษา สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 1961.

วชิรญาณวโรส, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. เทศนาพระราชประวัติพระปรเมนทรมหามกุฏ พระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองธรรม, 2500.

วชิรญาณวโรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. สารานุกรมพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. พระประวัติตรัสเล่า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2507.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. วินัยมุข(เล่ม 3). พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยา. เรื่องนิกาย. ใน ประมวลพระนิพนธ์. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์, 2514.

วัดเสนาสนารามราชวรวิหาร. พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนาพรินต์ติ้ง, 2547.

ศิลปากร, กรม. ระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. 2528. ใน ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ การอนุรักษ์อนุสรณ์สถาน และแหล่งโบราณคดี. กรุงเทพมหานคร: หิรัญพัฒน์, 2533.

ศิลปากร, กรม. ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 5. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ศิลปากร, กรม. ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ.2475. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2525.

ศิลปากร, กรม. จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ: สหประชา, 2525.

ศิลปากร, กรม. โบราณสถานที่ยังมีได้ขึ้นทะเบียน เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสหนกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย, 2533.

ศุภวัฒน์ เกษมศรี, พ.อ.ม.ร.ว. การปฏิรูปทางการศาสนา ในประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2 รัชกาลที่ 4 – พ.ศ. 2475. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2525.

สมคิด จิระทัศน์กุล. รูปแบบพระอุโบสถและพระวิหารในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธการพิมพ์, 2547.

สิริสาครธรรม, พระครู. วิธีออกจากอาบัติสังฆาทิเสส. นครปฐม: รติธรรม, 2545.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เรื่อง พระครูปทุมย่นรายงานการปฏิสังขรณ์ วัดปทุมวัน. ใน เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 11. ร.ศ. 118.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เรื่อง วัดปทุมวัน. ใน เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 12/13. ร.ศ. 119.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เรื่อง วัดปทุมวัน. ใน เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 13/10. ร.ศ. 119.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เรื่อง วัดปทุมวัน. ใน เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 13/18. ร.ศ. 127.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เรื่อง วัดปทุมวัน. ใน เอกสารกรมราชเลขาธิการ รัชกาลที่ 5 กระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 13/22. ร.ศ. 119.

หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง แห่พระพุทธรูปและพระสงฆ์ไปวัดโสมนัสวิหาร. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 7/1. จ.ศ. 1218.

หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง เงินค่าก่อสร้างทำวัดราชประดิษฐ์. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 42. จ.ศ. 1226.

- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง จะเสด็จไปถวายกุฎและเครื่องบริวาร วัดพระนามบัญญัติ. ใน หมายรับสั่งรัชกาลที่ 4 เลขที่ 18/36. จ.ศ. 1230.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง ตำแหน่งสังฆราช. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 42/1. ไม่ปรากฏ จ.ศ.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง พระบรมราชโองการ ทำแผนที่วัดพระนามบัญญัติ. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 195/2. จ.ศ. 1228.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง สร้างวัดทางใต้ตึกดินเก่า. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 141. จ.ศ. 1226.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่อง หมายประกาศห้ามพระตีระฆังก่อนเวลาตีระฆังของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ถ้าตีก่อน จะมีความผิดถูกจับกุมดำเนินคดี. ใน หมายรับสั่งรัชกาลที่ 4 เลขที่ 21. จ.ศ. 1214.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องการก่อสร้างที่พระนครคีรี. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 113. จ.ศ. 1222.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องขยายเขตสีมา วัดเสนาสนาราม แขวงกรุงเก่า. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 89. จ.ศ. 1225.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องจดหมาย. ใน พระราชนิพนธ์ใน รัชกาลที่ 4 เลขที่ 14.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องจะเสด็จขึ้นไปยังกรุงเก่าทรงถวายกุฎที่วัดเสนาสน์แก่พระสงฆ์. ใน หมายรับสั่งรัชกาลที่ 4 เลขที่ 21. จ.ศ. 1225.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องถามพระสงฆ์ว่าพระราชวังเมืองลพบุรีเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรง พระประจวบหนัก ทรงพระราชอุทิศถวายเป็นที่วิสุคามสีมาให้วัดชันามาให้แจ้ง. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 90. จ.ศ. 1214.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องต้นประกาศวิสุคามสีมาเมืองลพบุรี วัดกระวีศาราม. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 185. จ.ศ. 1224.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องประกาศ. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 153. จ.ศ. 1227.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องประกาศเรื่องวัดราชประดิษฐ์และพระราชทานข้าหลวงเดิม. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 58. ไม่ปรากฏ จ.ศ.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องพระราชกระแส. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 365/2. ไม่ปรากฏ จ.ศ.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องร่างตราน้อย. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 241. จ.ศ. 1228.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องรายการเสด็จวังจันทรถesm ก่อนพระฤกษ์พระอุโบสถวัดเสนาสน์. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 86. จ.ศ. 1222.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องเสด็จขึ้นไปทรงทอดพระเนตรวังจันทรถesm และให้ถางทางที่จะเสด็จไปวัดเสนาสน์. ใน จดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 เลขที่ 30/3. จ.ศ. 1220.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องเสด็จ ฯ พระฤกษ์บรรจุพระบรมธาตุในพระเจดีย์วัดนามบัญญัติ. ใน หมายรับสั่งรัชกาล ที่ 4 เลขที่ 38/82. จ.ศ. 1224.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องหมายกำหนดการเทศนา. ใน หมายรับสั่ง รัชกาลที่ 4 เลขที่ 10/4. จ.ศ. 1222.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องแห่พระพุทธรูปและพระสงฆ์ไปวัดโสมนัสวิหาร. ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เลขที่ 7/1. จ.ศ. 1218.
- หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องแห่พระราชาคณะวัดบวรนิเวศวิหารไปอยู่วัดราชประดิษฐ์. ใน หมายรับสั่ง รัชกาลที่ 4 เลขที่ 14/1. จ.ศ. 1227.

หอสมุดแห่งชาติ. สำเนาสมณะสาส์น(สมุดไทยดำ). ใน จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 3 เล่มที่ 149. จ.ศ. 1205.

หอสมุดแห่งชาติ. เรื่องแห่พระพุทธรูปไปวัดนามบัญญัติ. ใน หมายเหตุ รัชกาลที่ 4 เล่มที่ 18/32. จ.ศ. 1230.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสุรยุทธ วิริยะดำรงค์ เกิดเมื่อ วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2539

ประสบการณ์ในการทำงาน และหน้าที่ในปัจจุบัน : ปฏิบัติงานเป็นข้าราชการพลเรือน เริ่มรับ
ราชการเมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ในตำแหน่ง สถาปนิกระดับ 3 ส่วนสงวนรักษาโบราณสถาน สำนัก
โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบัน ปฏิบัติงานตำแหน่ง สถาปนิกระดับ 5 กลุ่มงานวิชาการอนุรักษ์โบราณสถาน สำนัก
โบราณคดี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม